

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Goner

w sprawie z powództwa B. A.
przeciwko S.. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o nakazanie dopuszczenia do pracy i zapłatę wynagrodzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 czerwca 2005 r.,
kasacji powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 6 października 2004 r., sygn. akt III APa .../04,

- 1. odmawia przyjęcia kasacji do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 1.200 (tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

Uzasadnienie.

Sąd Okręgowy w K. – Sąd Pracy wyrokiem z 18 maja 2004 r., w sprawie VI P .../03, oddalił powództwo B.A. przeciwko S. Spółce z o.o. w K. o nakazanie dopuszczenia do pracy i zasądzenie wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy.

Sąd Apelacyjny w K. – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 6 października 2004 r., w sprawie III APa .../04, oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego.

Kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego wniosła powódka zaskarżając wyrok ten w całości. Kasację oparto na podstawach: 1) naruszenia prawa materialnego

poprzez jego błędną wykładnię, a mianowicie: a) art. 84 k.c. oraz art. 86 k.c. w wyniku przyjęcia, że oświadczenie powódki z 28 marca 2002 r. (o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron) nie było złożone pod wpływem błędu i to wywołanego podstępnie; b) art. 83 § 1 k.c. w wyniku przyjęcia, że oświadczenia stron z 28 marca 2002 r. o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron nie były złożone dla pozorów; 2) naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie: a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności w zakresie zeznań świadków [...], a także zeznań powódki; b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie podniesionego w apelacji zarzutu dotyczącego pozorności oświadczeń woli powódki oraz pozwanej Spółki o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron.

Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie kasacji do rozpoznania skarżąca wskazała występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, dotyczące rozstrzygnięcia kwestii, czy złożenie pozornego oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron powoduje, że pracodawca nie jest już związany złożoną przez siebie ofertą zatrudnienia pracownika w tym samym zakładzie pracy.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku “ze zniesieniem postępowania” i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie - w przypadku gdyby podstawa naruszenia przepisów postępowania okazała się nieuzasadniona - o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy zgodnie z żądaniem zawartym w pozwie.

W odpowiedzi na kasację strona pozwana zakwestionowała występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wniosła o oddalenie kasacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznanie kasacji, będącej środkiem odwoławczym sytuującym się poza wymaganym przepisami art. 45 ust. 1 i art. 176 Konstytucji modelem postępowania dwuinstancyjnego, następuje tylko z przyczyn wykraczających ponad toczący się między stronami spór prywatnoprawny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC z 2002 r., nr 2, poz. 22 lub

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2001 r., V CKN 176/01, niepublikowane). Publicznoprawny charakter kasacji implikuje jej podstawowy cel, polegający na zapewnieniu jednolitości wykładni oraz na wkładzie w rozwój prawa i orzecznictwa sądowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC z 2000 r., nr 7-8, poz. 147). W związku z tym Sąd Najwyższy przed rozpoznaniem sprawy dokonuje wstępnego badania kasacji i zgodnie z art. 393 k.p.c. może odmówić przyjęcia jej do rozpoznania, jeżeli w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a ponadto gdy kasacja jest oczywiście bezzasadna (art. 393 § 1 k.p.c.); nie może natomiast odmówić przyjęcia kasacji do rozpoznania tylko wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza prawo albo gdy zachodzi nieważność postępowania (art. 393 § 2 k.p.c.).

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 393 § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowią na przykład art. 390 § 1 k.p.c. lub art. 393¹⁴ § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo - szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego kasację istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne), na czym polega ewentualna rozbieżność w orzecznictwie i jakich kwestii owa niejednolitość dotyczy.

Zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawnym (przepisami prawnymi), którego (których) wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51). Rozważanie przez Sąd Najwyższy, w ramach rozpoznawania kasacji, określonych zagadnień prawnych czy też dokonywanie wykładni przepisów, nie może mieć charakteru abstrakcyjnego, oderwanego od przesłanek orzekania w danej sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 listopada 2002 r., I CK 213/02, LEX nr 74415). Jednocześnie nie

może być to zagadnienie zbyt szczegółowe, odnoszące się wyłącznie do określonego – stwierdzonego w konkretnej sprawie – stanu faktycznego.

W niniejszej sprawie jako okoliczność mającą uzasadniać przyjęcie kasacji do rozpoznania pełnomocnik skarżącej wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie: czy złożenie pozornego oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron powoduje, że pracodawca nie jest już związany złożoną przez siebie ofertą zatrudnienia pracownika w tym samym zakładzie pracy.

Zagadnienie to opiera się zatem na przyjętym przez skarżącą wstępnym założeniu (twierdzeniu), że oświadczenia woli złożone przez strony stosunku pracy 28 marca 2002 r. były dotknięte wadami oświadczenia woli powodującymi bezwzględną nieważność czynności prawnej polegającej na rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron, ponieważ zostały złożone przez obie strony świadomie i celowo dla pozoru.

Być może przedstawiony problem mógłby zostać potraktowany jako istotne zagadnienie prawne w innym stanie faktycznym niż ustalony przez Sądy obu instancji, nie jest jednak zagadnieniem prawnym, którego rozwiązanie jest konieczne dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy. Po pierwsze, żaden z orzekających w sprawie Sądów nie przyjął, że oświadczenia woli obu stron stosunku pracy złożone w chwili zawierania porozumienia o rozwiązaniu umowy o pracę w trybie art. 30 § 1 pkt 1 k.p. były złożone dla pozoru, czyli nie były nastawione na rzeczywiste i definitywne rozwiązanie stosunku pracy, lecz na wywołanie jakiegoś innego skutku prawnego (nie wiadomo przy tym jakiego, bo nie wynika to wyraźnie z wywodów kasacji) i na osiągnięcie (uzyskanie) jakiegoś innego celu niż rzeczywiste i ostateczne rozwiązanie stosunku pracy. Po drugie, żaden z Sądów nie ustalił, że pracodawca złożył powódce wiążącą ofertę zatrudnienia na podstawie nowej umowy o pracę, ustalenie dotyczyło jedynie złożenia listu intencyjnego, jako elementu (pewnej fazy) prowadzenia negocjacji zmierzających do ewentualnego zawarcia w przyszłości umowy i zewnętrznego wyrazu potwierdzenia dotychczasowych uzgodnień stron co do warunków tej przyszłej umowy przy jednoczesnym ustaleniu, że wiążące miało być dopiero przyszłe pisemne porozumienie zmieniające warunki zatrudnienia. Zarzutu

naruszenia przepisów Kodeksu cywilnego o zawieraniu umów poprzez złożenie i przyjęcie oferty albo w wyniku pertraktacji (wymiany kolejnych ofert przybliżających stanowiska stron) w kasacji się nie stawia.

Przedstawione zagadnienie jest zatem oderwane od ustalonego w sprawie stanu faktycznego, który stanowił podstawę faktyczną rozstrzygnięcia.

W uzasadnieniu kasacji przedstawia się przy tym pełną niekonsekwencję argumentację prawną. Jeżeli – według twierdzenia skarżącej - strony zawarły nową umowę o pracę (na warunkach określonych w liście intencyjnym), powódka powinna domagać się bądź ustalenia, że wiąże ją z pozwaną umowa o pracę na warunkach określonych w rzekomej ofercie (liście intencyjnym) przyjętej przez nią, bądź dopuszczenia jej do pracy na tych nowych warunkach, nie zaś dopuszczenia do pracy na warunkach dotychczas wiążącej strony umowy rozwiązanej „dla pozoru” za porozumieniem stron, ponieważ w razie przyjęcia, że doszło do skutecznego zawarcia nowej umowy o pracę na warunkach określonych w liście intencyjnym, rozwiązanie za porozumieniem stron dotychczasowej umowy o pracę nie powinno być w ogóle przez powódkę kwestionowane. Jeżeli natomiast powódka domaga się ustalenia nieważności umowy o rozwiązaniu dotychczasowej umowy o pracę za porozumieniem stron jako zawartej w warunkach nieważności czynności prawnej podjętej dla pozoru, to wówczas powoływanie się na ofertę strony pozwanej i jej skuteczne przyjęcie przez powódkę jest bez znaczenia, skoro swoje roszczenia wyprowadza ona nie z faktu przyjęcia oferty strony pozwanej dotyczącej nowej umowy o pracę, lecz z faktu złożenia nieważnego z mocy prawa oświadczenia woli o rozwiązaniu dotychczasowej umowy.

Stanowisko powódki co do wadliwego rozwiązania za porozumieniem stron umowy o pracę łączącej ją z pozwaną Spółką jest niekonsekwentne. Raz twierdzi ona, że jej oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę zostało złożone pod wpływem błędu wywołanego podstępnie przez stronę pozwaną, innym razem, że oświadczenia woli obu stron stosunku pracy zostały złożone dla pozoru. Jednoczesne występowanie w odniesieniu do tej samej czynności prawnej (rozwiązania umowy o pracę za porozumieniem stron) obydwu wskazanych przez powódkę wad oświadczeń woli – pozorności (art. 83 k.c) oraz wywołanego podstępnie błędu (art. 84 k.c. w związku z art. 86 k.c.) - nie jest możliwe. Jeżeli

powódka chciała złożyć oświadczenie woli dla pozorów, to niewątpliwie musiała być świadoma, że jest ono wadliwe (nie można bowiem złożyć pozornego oświadczenia woli bez świadomości, że składa się je dla pozorów). W takiej jednak sytuacji nie może twierdzić, że działała pod wpływem błędu wywołanego podstępnie przez drugą stronę.

Zarzut pozorności czynności prawnej pojawił się dopiero w apelacji powódki. Samo postawienie takiego zarzutu nie jest wystarczające do jego uwzględnienia. Strona powołująca się na wadę oświadczenia woli powinna przedstawić twierdzenia faktyczne, na jakich zarzut ten opiera, a także dowody na potwierdzenie tych faktów. Powołanie się na pozorność czynności prawnej wymaga wykazania istnienia przesłanek z art. 83 k.c. - w rozpoznawanej sprawie dotyczy to wykazania (udowodnienia) albo pozorności własnego oświadczenia woli i zgody strony przeciwnej na ową pozorność, albo pozorności oświadczenia woli strony przeciwnej i własnej zgody na to, albo wreszcie pozorności oświadczeń woli obu stron i wzajemnej na to zgody. Tego w postępowaniu apelacyjnym powódka nie wykazała.

W tych okolicznościach należy stwierdzić, że wskazana przez skarżącą okoliczność, mająca – jej zdaniem – uzasadniać przyjęcie kasacji do rozpoznania, jest niewystarczająca do pozytywnego orzeczenia Sądu Najwyższego o przyjęciu kasacji do rozpoznania. Pełnomocnik powódki powołał się wprawdzie na występowanie w sprawie pewnego zagadnienia prawnego, jednak nie można uznać, że owo zagadnienie ma charakter „istotnego zagadnienia prawnego” w rozumieniu art. 393 § 1 pkt 1 k.p.c. Istotne zagadnienie prawne występuje bowiem wówczas, gdy wymagająca rozstrzygnięcia kwestia dotyczy wykładni lub stosowania przepisów prawa materialnego bądź procesowego istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy - gdy bez rozstrzygnięcia tego zagadnienia nie jest możliwe prawidłowe rozstrzygnięcie sporu. Oznacza to, że strona skarżąca powinna powołać przepisy, z których wywodzi tezę o występowaniu zagadnienia prawnego. Mszą być to przy tym przepisy ujęte w ramach podstaw kasacyjnych. Wówczas dopiero Sąd Najwyższy może dokonać oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”. W przypadku kasacji wniesionej w imieniu powódki brak powołania w ramach

podstaw kasacyjnych przepisów o ofercie uniemożliwia odniesienie się do skonstruowanego zagadnienia prawnego.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 393⁷ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.